

Projektas

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISMŲ ĮSTATYMO NR. I-480 130 STRAIPSNIO
PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XVP-159 IR LIETUVOS RESPUBLIKOS
VIEŠOJO SAUGUMO TARNYBOS ĮSTATYMO NR. X-813 7 STRAIPSNIO
PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XVP-160

2025 m.
Vilnius

d. Nr.

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138 straipsnio 3 dalimi ir
atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos Seimo 2025 m. kovo 18 d. rytinio
posėdžio metu priimtą
sprendimą (protokolas Nr. SPP-22), Lietuvos Respublikos Vyriausybė nutari
a:

Pritarti Lietuvos Respublikos teismų įstatymo Nr. I-480 130 straipsnio
pakeitimo
įstatymo projekto Nr. XVP-159 (toliau - Įstatymo projektas Nr. XVP-159)
ir Lietuvos

Respublikos viešojo saugumo tarnybos įstatymo Nr. X-813 7 straipsnio
pakeitimo įstatymo

projekto Nr. XVP-160 (toliau kartu - Įstatymų projektai) siekiui -
užtikrinti aukštą teismų

saugumo lygį, stiprinti fizinę teismų pastatų apsaugą ir viešosios
tvarkos palaikymą juose,

tačiau tikslinti siūlomas teisinio reguliavimo priemonės pagal šias
pastabas:

1. Įstatymų projektais siūloma nustatyti, kad Viešojo saugumo tarnyba
prie Vidaus

reikalų ministerijos (toliau - VST) vidaus reikalų ministro nustatyta
tvarka saugotų teismų

pastatus ir juose užtikrintų viešąją tvarką. Pažymėtina, kad VST,
vadovaudamasi Lietuvos

Respublikos viešojo saugumo tarnybos įstatymo 6 straipsnio 4 punktu ir
Lietuvos Respublikos

Vyriausybės 2015 m. spalio 19 d. nutarimu Nr. 1090 „Dėl Vidaus reikalų
ministro valdymo

srities įstaigų saugomų pirmos ir antros kategorijos nacionaliniam
saugumui užtikrinti svarbių

įmonių ir joms priklausančių ar jų valdomų nacionaliniam saugumui
užtikrinti svarbių įrenginių

ir turto sąrašo patvirtinimo“, saugo minėtame nutarime nurodytus svarbius
valstybės objektus,

susijusius su šalies energetikos, susisiekimo bei kitais svarbiais ūkio
sektorais. Atsižvelgus į

besikeičiančią geopolitinę situaciją valstybės atsparumas ir reagavimas į
kylančias grėsmes,

įskaitant kritinės infrastruktūros apsaugą, turi išlikti valstybės ir VST
veiklos prioritetu. Nuo

2024 m. rugsėjo 1 d. tikslingai atsisakyta Lietuvos Respublikos vidaus
reikalų ministerijos

(toliau – VRM) ir Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerijos pastatų ir jų teritorijos fizinės apsaugos atsižvelgus į tai, kad VST neturėtų saugoti objektų, kurie pagal Lietuvos Respublikos nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių objektų įstatyma nepriskirtini prie kritinės svarbos infrastruktūros. Be to, siekiant stiprinti nacionalinio saugumo interesus Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2025 m. sausio 8 d. nutarimu Nr. 10 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2024 m. gruodžio 11 d. nutarimo Nr. 1088 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2015 m. spalio 19 d. nutarimo Nr. 1090 „Dėl vidaus reikalų ministro valdymo srities įstaigų saugomų pirmos ir antros kategorijos nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių įmonių ir joms priklausančių ar jų valdomų nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių įrenginių ir turto bei kitų svarbių valstybės objektų“ pakeitimo“ pakeitimo“ VST nuo 2025 m. sausio 15 d. pavesta saugoti Alytaus 330–400 kV skirstyklą (LitPol Link) ir 330/110/10 kV

2

transformatorių pastotę, esančią Alytaus rajono savivaldybėje, o nuo 2025 m. balandžio 1 d. – Klaipėdos aukštos įtampos nuolatinės srovės keitiklį, 330 kV skirstyklą (NordBalt) ir 330/110/10 kV transformatorių pastotę Klaipėdos rajono savivaldybėje. Sprendimai saugoti šiuos objektus VST pajėgomis neabejotinai reikalauja papildomų žmogiškųjų išteklių ir kitų resursų, todėl papildomų funkcijų priskyrimas VST iš esmės fragmentuotų tarnybos veiklą ir galėtų turėti neigiamos įtakos kritinės infrastruktūros apsaugos (o kartu ir nacionalinio saugumo interesų) kaip prioritetinės funkcijos vertinant dabartinį saugumo kontekstą užtikrinimui. Šiuo metu identifikuoti 68 teismų pastatai, kuriuos pagal siūlomus pakeitimus VST būtų įpareigota saugoti ir juose užtikrinti viešąją tvarką. Teismų apsaugos užtikrinimas ir reagavimas į incidentus VST pajėgoms keltų papildomus administracinius ir logistinius iššūkius vertinant tai, kad VST turi Vilniaus, Kauno, Klaipėdos ir Visagino struktūrinius padalinius, t. y. šie padaliniai neapima visų Lietuvos Respublikos teritorijų, kuriose yra teismų pastatai. Tokia organizacinė struktūra, esamas struktūrinių padalinių išdėstymas, neužtikrintų operatyvaus pajėgų valdymo bei greito ir efektyvaus reagavimo užtikrinant teismų apsaugą ir viešąją tvarką juose, todėl nurodoma funkcija būtų tiesiog nominali. Vertinant VST kritinės infrastruktūros apsaugos vykdymą kaip prioritetinę funkciją,

atsižvelgus į tai, kad saugotinių nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių objektų sąrašas ateityje gali plėstis, o žmoniškųjų ir materialųjų resursų poreikis šiai funkcijai vykdyti taip pat išaugtų, atsižvelgus į VST struktūrinių padalinių išsidėstymą, darytina išvada, kad VST nėra tinkamas subjektas teismų apsaugos vykdymui ir viešosios tvarkos juose užtikrinimui.

2. Vadovaujantis galiojančia Lietuvos Respublikos teismų įstatymo 130 straipsnio 1

dalimi, tvarką ir rimtį teismuose padeda užtikrinti policija. Šiuo metu policija užtikrina

saugumą fiziškai budėdama Lietuvos Respublikos Konstituciniame Teisme, Lietuvos

Aukščiausiam Teismui, Lietuvos vyriausiajam administraciniam teismui ir Lietuvos

apeliaciniam teismui. Teismų įstatymo 130 straipsnio nuostatos yra įgyvendinamos Lietuvos

policijos generalinio komisaro 2012 m. rugsėjo 14 d. įsakymu Nr. 5-V-626 „Dėl rimties ir

tvarkos palaikymo teismuose“, kuriame numatytos kitų teismų rimties ir tvarkos užtikrinimo

priemonės – kontaktavimas tarp policijos ir teismų pirmininkų, reguliarus patruliavimas prie

teismų, išankstinis rizikų vertinimas ir policijos informavimas dėl papildomų policijos pajėgų

skyrimo fizinei apsaugai užtikrinti bylos nagrinėjimo metu. Pažymėtina, kad būtent esama

policijos organizacinė struktūra ir struktūrinių padalinių išdėstymas, apimantis visą šalies

teritoriją, leidžia policijai operatyviai reaguoti į incidentus panaudojant arčiausiai saugomo

objekto esančius policijos pajėgų vienetus. 2025–2026 metais Policijos departamentas prie

VRM planuoja pertvarkyti pavojaus signalų, kurie šiuo metu yra įdiegti teismuose, priėmimą

centralizuotame stebėjimo pulte iš policijos stebimų objektų. Šiuo metu Policijos departamentas

prie VRM taip pat rengia rekomendacijas teismams dėl didesnio teismų, teisėjų ir teismų

darbuotojų saugumo užtikrinimo, kurių įgyvendinimas leistų suvienodinti fizinės apsaugos

reikalavimus. Pažymėtina, kad kartu su Policijos departamentu prie VRM rekomendacijų

įgyvendinimu taip pat sprendžiami klausimai dėl teismų infrastruktūros peržiūros (įvertinimo) ir

šių pastatų bei juose esančių patalpų saugumo užtikrinimo techninėmis priemonėmis,

tarpinstitucinio reagavimo į incidentus ir užkardymo priemonių prieš įvykstant incidentams

galimybių. Be to, įvertintinos papildomo policijos žmoniškojo resurso pasitelkimo teismų

fizinei apsaugai užtikrinti galimybės, pavyzdžiui, tarnybą baigusius policijos pareigūnus

policijoje įdarbinant pagal darbo sutartį.

Atsižvelgus į policijos organizacinę struktūrą ir struktūrinių padalinių išdėstymą, turimą sukaupią kompetenciją užtikrinant dalies teismų fizinę apsaugą ir reagavimo į incidentus patirtį, Įstatymų projektais numatytiems tikslams, susijusiems su teismų apsauga ir viešosios tvarkos juose užtikrinimu, įgyvendinti tinkamesnis subjektas yra būtent policija.

3. Atsižvelgus į tai, kad šiuo metu galiojanti Teismų įstatymo 130 straipsnio 1 dalies nuostata, pagal kurią tvarką ir rimtį teismuose padeda užtikrinti policija, ne visiškai atitinka Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo 3 straipsnio 2 dalies 6 punkte nurodytą aiškumo principą, reiškiantį, kad teisės aktuose nustatytas teisinis reguliavimas turi būti suprantamas, tikslus, aiškus ir nedviprasmiškas, t. y. iš nurodytos formuluotės neaišku, koku būdu policija padeda užtikrinti saugumą teismuose ir koku mastu, Teismų įstatymo 130 straipsnio 1 dalį siūlytina tikslinti nustatant, kad tvarką ir rimtį teismuose užtikrina policija vidaus reikalų ministro nustatyta tvarka. Tokia nuostatos formuluotė ne tik užtikrintų loginį jos aiškumą ir nuoseklumą atsisakant vertinamojo pobūdžio elemento „padeda“, bet sudarytų teisinės prielaidas nustatyti aiškų teismų apsaugos organizavimo algoritmą subordinacine prasme vidaus reikalų ministro įsakymo lygiu, esant poreikiui jį tikslinti reaguojant į besikeičiančią saugumo situaciją ir incidentus, susijusius su teismų saugumu (pvz. sureguliuojant algoritmus dėl papildomų subjektų, padedančius policijai užtikrinti tvarką ir rimtį teismuose, pritraukimo).

4. Įvertinus tai, kad siūlomiems pokyčiams, nurodytiems šio nutarimo 2 punkte (tarnybą baigusią policijos pareigūnų įdarbinimą policijoje pagal darbo sutartį) bei 3 punkte (dėl Teismų įstatymo 130 straipsnio 1 dalies pakeitimo ir jį įgyvendinančios vidaus reikalų ministro nustatomos tvarkos), įgyvendinti reikalingi papildomi žmogiškieji ir materialiniai resursai, ypač vertinant tai, kad, 2025 m. sausio 1 d. duomenimis, policijos pareigūnų laisvų pareigybių skaičius siekia 20.75 procento, būtinas protingas sprendimų įsigaliojimo terminas, kuris turėtų būti pagrįstas teismų apsaugos perėmimo etapiškumu. Pažymėtina, kad Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2025 m. sausio 22 d. įsakymu Nr. 1R-15 „Dėl darbo grupės sudarymo“ sudaryta tarpinstitucinė darbo grupė, kurios tikslas – spręsti teismų ir teisėjų saugumo, Teismų įstatymo 130 straipsnio nuostatų dėl rimties ir tvarkos teismuose palaikymo ir teismų apsaugos užtikrinimo praktikoje klausimus. Atsižvelgus į darbo grupės veikloje dalyvaujančių institucijų

ir joms atstovaujančių ekspertų rata, Teisėkūros pagrindų įstatymo 3 straipsnio 2 dalies 1 punkte nustatyto teisėkūros tikslingumo principo prasme, sprendimai dėl teismų apsaugos, susiję su reikalingu teisinio reguliavimo pokyčiu, apimančiu Teismų įstatymo 130 straipsnio 1 dalies nuostatą ir numatomą vidaus reikalų ministro tvirtinamą tvarkos aprašą, turėtų būti priimami tam tikrais etapais, išgrynintais šios darbo grupės veikloje. Taip pat darbo grupė turėtų pasiūlyti ir kitus kompleksinius (organizacinius - techninius) sprendimus dėl teismų apsaugos užtikrinimo.

5. Įstatymo projekto Nr. XVP-159 1 straipsnio 5 dalies pakeitimu siūloma atsisakyti

Teismų įstatymo 130 straipsnio 6 dalies nuostatos, kad teismo teisėjai, teismo valstybės tarnautojai ir darbuotojai į teismą gali įsinešti ginklus savigynai tik su Teismo pirmininko leidimu. Kaip nurodyta Įstatymų projektų aiškinamajame rašte, ginklų įsinešimo atvejus ir pagrindus nustatytų vidaus reikalų ministras. Atsižvelgus į tai, kad pagal Teismų įstatymo 130 straipsnio 5 dalį nustatyta bendra taisyklė (draudimas) į teismo patalpas įnešti ginklą, šaudmenis, sprogstamąsias, nuodingąsias ar kitas akivaizdų pavojų žmogaus gyvybei ar sveikatai keliančias medžiagas ir daiktus, išimties nustatymas įstatymo įgyvendinamajame teisės akte prieštarautų Teisėkūros pagrindų įstatymo 3 straipsnio 2 dalies 7 punkte įtvirtintam

4

teisėkūros sistemiškumo principui, reiškiančiam, kad teisės normos turi derėti tarpusavyje, žemesnės teisinės galios teisės aktai neturi prieštarauti aukštesnės teisinės galios teisės aktams.

Ministras Pirmininkas

Vidaus reikalų ministras